

KADZOEV

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2009. november 30.*

A C-357/09. PPU. sz. ügyben,

az EK 68. cikk és az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Administrativen sad Sofia-grad (Bulgária) a Bírósághoz 2009. szeptember 7-én érkezett, 2009. augusztus 10-i határozatával terjesztett elő az előtte a

Said Shamilovich Kadzoev (Huchbarov)

ellen folytatott eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, C. Toader tanácselnökök, C. W. A. Timmermans, P. Kūris, Juhász E., G. Arestis, L. Bay Larsen (előadó), T. von Danwitz és A. Arabadjiev bírák,

főtanácsnok: J. Mazák,
hivatalvezető: N. Nanchev tanácsos,

* Az eljárás nyelve: bolgár.

tekintettel a kérdést előterjesztő bíróságnak a Bírósághoz 2009. szeptember 7-én érkezett és 2009. szeptember 10-én kiegészített, 2009. augusztus 19-i kérelmére, amelyben az eljárási szabályzat 104b. cikke alapján az előzetes döntéshozatal iránti kérelem sürgősségi eljárásban történő elbírálását kéri,

tekintettel a második tanács e kérelemnek helyt adó, 2009. szeptember 22-i határozatára,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2009. október 27-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- S. S. Kadzoev képviseletében D. Daskalova és V. Ilareva, advokati,

- a bolgár kormány képviseletében T. Ivanov és E. Petranova, meghatalmazotti minőségben,

- a litván kormány képviseletében R. Mackevičienė, meghatalmazotti minőségben,

- az Európai Közösségek Bizottsága képviselőjében S. Petrova és M. Condou-Durande, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- ¹ Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 348., 98. o.) 15. cikke (4)–(6) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.
- ² Ezt a kérelmet egy olyan közigazgatási eljárás keretében terjesztették elő, amelyet a Direktsia „Migratsia” pri Ministerstvo na vatreshnite raboti (a Belügyminisztérium Migrációs Igazgatósága) igazgatója kezdeményezett, és arra irányult, hogy az Administrativen sad Sofia-grad (szófia-i városi közigazgatási bíróság) hivatalból határozzon S. Kadzoevnek (Huchbarovnak) az említett Migrációs Igazgatóság által a fővárosi körzetben található Busmantsiban működtetett speciális idegenrendészeti őrizeti központban (a továbbiakban: idegenrendészeti fogda) foganatosított őrizetének meghosszabbításáról.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

- 3 A 2008/115 irányelvet különösen az EK 63. cikk első bekezdése 3. pontjának b) alpontja alapján fogadták el. Az irányelv (9) preambulumbekézdeése szerint:

„A menekültstátusz megadására és visszavonására vonatkozó tagállami eljárások minimumszabályairól szóló, 2005. december 1-jei 2005/85/EK tanácsi irányelvvel (HL L 326., 13. o.; helyesbítve: HL L 236., 36. o.) összhangban a valamely tagállamban menedékjogot kérő, harmadik országbeli állampolgár a kérelmét elutasító határozat vagy a menedékkérői minőségben való tartózkodásának jogát megszüntető határozat hatálybalépéséig nem tekintendő úgy, hogy illegálisan tartózkodik az adott tagállam területén.”

- 4 A 2008/115 irányelvnek a kitoloncolás céljából foganatosított őrizetre vonatkozó fejezetben található 15. cikke a következőképpen szól:

„(1) A tagállamok – kivéve, ha a konkrét esetben más elégséges, de kevésbé kényszerítő intézkedés is hatékonyan alkalmazható – kizárólag a kiutasítás előkészítése és/vagy a kitoloncolás végrehajtása céljából őrizetben tarthatják a kitoloncolási eljárás alatt álló harmadik országbeli állampolgárt, különösen, ha:

- a) fennáll a szökés veszélye, vagy

- b) a harmadik ország érintett állampolgára meghiúsítja vagy akadályozza a kiutasítás előkészítését vagy kitoloncolási eljárást.

Az őrizetnek a lehető legrövidebbnek kell lennie, és csak addig tartható fenn, amíg a kitoloncolási intézkedések folynak, és kellő körültekintéssel végrehajtásra kerülnek.

- (2) Az őrizetet közigazgatási vagy igazságügyi hatóságok rendelik el.

Az őrizetet írásban kell elrendelni, a tényállás ismertetésével és jogi indokolással ellátva.

Amennyiben az őrizetet közigazgatási hatóságok rendelték el, a tagállamok:

- a) vagy előírják az őrizetben tartás jogszerűségének gyors bírósági felülvizsgálatát, amellyel kapcsolatosan az őrizet kezdetétől számítva a lehető legrövidebb határidőn belül határozatot kell hozni,
- b) vagy biztosítják a jogot a harmadik országbeli állampolgár számára az őrizetben tartásának jogszerűségét gyorsan felülvizsgáló bírósági eljárás megindítására, amelyben a jogszerűségről a vonatkozó eljárás megindításától számítva a lehető legrövidebb határidőn belül határozni kell. Ez esetben a tagállamok haladéktalanul tájékoztatják az érintett harmadik országbeli állampolgárt az ilyen eljárás igénybevételének lehetőségéről.

Az érintett harmadik országbeli állampolgárt haladéktalanul szabadon kell bocsátani, ha az őrizetben tartás nem jogszerű.

(3) Az őrizetben tartást minden esetben ésszerű időközönként, akár az érintett harmadik országbeli állampolgár kérésére, akár hivatalból felül kell vizsgálni. Meghosszabbított őrizet esetében a felülvizsgálatokat igazságügyi hatóság felügyelete alatt kell elvégezni.

(4) Amennyiben a kitoloncolásra jogi vagy egyéb megfontolások következtében már nem látszik ésszerű lehetőség, vagy az (1) bekezdésben megállapított feltételek már nem állnak fenn, az őrizet indokoltsága megszűnik, és az érintett személyt haladéktalanul szabadon kell bocsátani.

(5) Az őrizetet mindaddig fenn kell tartani, ameddig az (1) bekezdésben megállapított feltételek fennállnak, és az őrizet a kitoloncolás biztosításához szükséges. Valamennyi tagállam korlátozott, hat hónapot nem meghaladó őrizetben tartási időszakot határoz meg.

(6) A tagállamok a (5) bekezdésben említett időszakot kizárólag korlátozott, további tizenkét hónapot nem meghaladó időszakkal hosszabbíthatják meg a nemzeti jogszabályoknak megfelelően, azokban az esetekben, ha a kiutasítás végrehajtása minden ésszerű erőfeszítésük ellenére várhatóan tovább tart:

a) az érintett harmadik országbeli állampolgár részéről szükséges együttműködés hiánya miatt, vagy

b) a szükséges dokumentumok harmadik országoktól való beszerzésének késedelme miatt.”

5 A 2008/115 irányelv 20. cikke szerint a tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek – a 13. cikke (4) bekezdésének kivételével – legkésőbb 2010. december 24-ig megfeleljenek.

6 22. cikkének megfelelően ez az irányelv 2009. január 13-án lépett hatályba.

A nemzeti szabályozás

7 A 2008/115 irányelv bolgár jogba való átültetése a Bolgár Köztársaság területén tartózkodó külföldiekről szóló törvény (a DV 1998. évi 153. száma; a továbbiakban: külföldiekről szóló törvény) 2009. május 15-i módosításán (a DV 2009. évi 36. száma) alapul.

8 A kérdést előterjesztő bíróság szerint azonban az irányelv 15. cikkének (4) bekezdését még nem ültették át a bolgár jogba.

9 A külföldiekről szóló törvény 44. cikkének (6) bekezdése alapján, ha a közigazgatási kényszerintézkedést azért nem lehet külföldiekre alkalmazni, mert nem állapítható meg a személyazonossága, vagy egyértelműen az elrejtőzésétől kell tartani, az intézkedést kiszabó szerv elrendelheti, hogy a külföldit a Bolgár Köztársaságból való kitoloncolása vagy kiutasítása érdekében idegenrendészeti fogdában helyezték el.

10 A 2008/115 irányelv átültetése előtt az idegenrendészeti őrizetnek nem volt időbeli korlátja.

11 Jelenleg a külföldiekről szóló törvény 44. cikkének (8) bekezdése szerint „[a]z őrizet addig tart, amíg a (6) bekezdésben szereplő körülmények fennállnak, de nem haladhatja meg a hat hónapot. Kivételesen, amennyiben az érintett megtagadja a hatáskörrel rendelkező hatóságokkal való együttműködést, a kitoloncolásához vagy kiutasításához szükséges okmányok kiadása késik, illetve személye fenyegetést jelent a nemzetbiztonságra vagy a közrendre, az őrizet időtartama tizenkét hónappal meghosszabbítható”.

12 A külföldiekről szóló törvény 46a. cikkének (3)–(5) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(3) Az idegenrendészeti fogda vezetője hat hónaponként összeállítja azon külföldiek jegyzékét, akik az országból való kitoloncolásukat akadályozó tényezők miatt hat hónapnál hosszabb ideje tartózkodnak a fogdában. A jegyzéket megküldi a fogda helye szerint illetékes közigazgatási bíróságnak.

(4) Az idegenrendészeti fogdában eltöltött minden hat hónapos időszak végén a bíróság hivatalból és tanácsulésen eljárva határoz az őrizet meghosszabbításáról, más intézkedéssel való felváltásáról vagy megszüntetéséről. A bíróság határozata ellen nincs helye jogorvoslatnak.

(5) Amennyiben a bíróság hatályon kívül helyezi az őrizetről szóló megtámadott határozatot, vagy a külföldi szabadon bocsátását rendeli el, az érintettet az idegenrendészeti fogdából haladéktalanul szabadon kell bocsátani.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 13 2006. október 21-én a bolgár rendvédelmi szervek elfogtak egy személyt a török határ közelében. E személynek nem volt személyazonosító okmánya, de azt állította magáról, hogy Said Shamilovich Huchbarovnak hívják, és 1979. február 11-én született Groznijban (Csecsenföld). Kijelentette, nem kívánja, hogy Oroszország konzulátusát értesítsék a letartóztatásáról.
- 14 A hatáskörrel rendelkező rendőri szerv 2006. október 22-i határozatában közigazgatási kényszerintézkedésként elrendelte e személy kitoloncolását.
- 15 2006. november 3-án az érintettet idegenrendészeti fogdában foganatosított őrizetbe helyezték a határozat végrehajthatóvá válásáig, vagyis addig, amíg beszerzik a külföldre utazáshoz szükséges okmányokat, és biztosítják a Csecsen Köztársaságba szóló jegy megvásárlásához szükséges anyagi eszközöket. Az említett határozat 2008. április 17-én, bírósági felülvizsgálat eredményeképpen vált végrehajthatóvá.
- 16 2006. december 14-én az érintett azt nyilatkozta az idegenrendészeti fogda hatóságainak, hogy a valódi családneve nem Huchbarov, hanem Kadzoev.
- 17 Az Administrativen sad Sofia-grad előtt folyamatban lévő két eljárás keretében benyújtottak egy születési anyakönyvi kivonatot, amelyből kiderül, hogy S. Kadzoev 1979. február 11-én született Moszkvában, a volt Szovjetunió területén, apja a csecsen nemzetiségű Shamil Kadzoev, anyja a grúz nemzetiségű Loli Elihvari. Szintén benyújtottak azonban egy 2001. február 3-ig érvényes olyan ideiglenes személyi igazolványt, amely egy icsekériai csecsen köztársasági állampolgár, az 1979. február 11-én Groznijban született Said Shamilovich Kadzoev nevére volt kiállítva. Ennek ellenére az érintett továbbra is hol Kadzoevnek, hol Huchbarovnak adta ki magát a hatóságok előtt.

- 18 A 2007. január és 2008. április közötti időszakban levélváltás történt a bolgár és az orosz hatóságok között. A bolgár hatóságok meggyőződése ellenére az orosz hatóságok azt állították, hogy a Said Shamilovich Kadzoev nevére kiállított ideiglenes személyi igazolványt az Orosz Föderáció számára ismeretlen személyek és hatóság állította ki, következésképpen az nem tekinthető az érintett személy orosz állampolgárságát bizonyító okmánynak.
- 19 S. Kadzoev az idegenrendészeti fogdában való tartózkodása alatt, 2007. május 31-én menekültstátusz iránti kérelmet nyújtott be. A bolgár közigazgatási hatóságok e kérelmet elutasító határozata ellen benyújtott jogorvoslati kérelmét az Administrativen sad Sofia-grad 2007. október 9-i ítéletében elutasította. 2008. március 21-én az érintett másodszor nyújtott be menekültstátusz iránti kérelmet, amelyet azonban 2008. április 2-án visszavont. 2009. március 24-én S. Kadzoev harmadszor nyújtott be ilyen kérelmet. 2009. július 10-i határozatában az Administrativen sad Sofia-grad elutasította S. Kadzoev kérelmét, és megtagadta tőle a menekültstátuszt. Ez utóbbi határozattal szemben nincs helye jogorvoslatnak.
- 20 2008. június 20-án S. Kadzoev ügyvédje kérelmet nyújtott be az iránt, hogy az őrizet helyett enyhébb intézkedést alkalmazzanak, jelesül kötelezzék a tartózkodási hely szerinti rendőri hatóságnál vezetett nyilvántartás rendszeres aláírására. A hatáskörrel rendelkező hatóságok – mivel úgy ítélték meg, hogy az érintettnek Bulgáriában nincs tényleges lakcíme – elutasították ezt a kérelmet azzal az indokkal, hogy nem valósultak meg az előírt feltételek.
- 21 2008. október 22-én hasonló kérelmet nyújtottak be, amelyet szintén elutasítottak.
- 22 Az S. Kadzoev kérelmére a Hátrányos Megkülönböztetés Elleni Védelem Bizottsága előtt indult és a Varhoven administrativen sad (legfelsőbb közigazgatási bíróság) előtti eljáráshoz vezető eljárás eredményeként ez utóbbi bíróság – csakúgy, mint az említett

bizottság – 2009. március 12-i határozatában kimondta, hogy nem lehet biztonsággal megállapítani S. Kadzoev személyazonosságát és állampolgárságát, ezért hontalannak tekinti őt.

- 23 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a Kínzást Elszenvedett Személyeket Segítő Központ, az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztossága és az Amnesty International szerint valószínű, hogy S. Kadzoev a származási országában kínzás, valamint megalázó és embertelen bánásmód áldozatává vált.
- 24 A bolgár hatóságok, egyes nem kormányzati szervezetek és S. Kadzoev arra irányuló erőfeszítései ellenére, hogy őt befogadni képes biztonságos harmadik országot találjanak, semmilyen megállapodásra nem sikerült jutni, és az érintett máig sem kapott úti okmányokat. Az Osztrák Köztársaság és Grúzia, amelyekhez a bolgár hatóságok kérelemmel fordultak, megtagadták S. Kadzoev befogadását. A Török Köztársaság, amelyhez a bolgár hatóságok szintén fordultak, nem válaszolt.
- 25 Az Administrativen sad Sofia-grad közli, hogy S. Kadzoev még mindig őrizetben van az idegenrendészeti fogdában.
- 26 Az alapeljárás azzal indult, hogy a Belügyminisztérium Migrációs Igazgatóságának igazgatója közigazgatási aktusban kérte, hogy ez a bíróság a külföldiekről szóló törvény 46a. cikkének (3) bekezdése alapján hivatalból határozzon S. Kadzoev őrizetének meghosszabbításáról.
- 27 Az említett bíróság megállapítja, hogy a Bolgár Köztársaság területén tartózkodó külföldiekről szóló törvénynek a 2008/115 irányelv átültetésére irányuló módosítását megelőzően az idegenrendészeti fogdában való elhelyezésnek nem volt időbeli korlátja. Jelzi, hogy nincsenek olyan átmeneti szabályok, amelyek azokra a helyzetekre vonatkoznának, amelyekben e módosítás előtt hoztak határozatot. Így az irányelvből fakadó új szabályoknak az őrizet határidejére és annak meghosszabbítása indokaira való

alkalmazhatóságának kérdésében értelmezésre van szükség, különösen azért, mert az alapeljárás tárgyát képező ügyben az irányelvben előírt maximális őrizeti időtartamot még az irányelv elfogadása előtt túllépték.

- 28 Ezenkívül nincs olyan rendelkezés, amely kifejezetten meghatározná, hogy az alapeljáráshoz hasonló esetben a 2008/115 irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdésében szereplő határidőket úgy kell-e érteni, mint amelyekbe beleszámít az az időtartam is, amely alatt a külföldi ügy volt őrizetben, hogy a „kitoloncolás” közigazgatási kényszerintézkedés végrehajtását illetően jogszabályi tilalom volt érvényben, mivel S. Kadzoev humanitárius és menekültstátusz iránti eljárást kezdeményezett.
- 29 Végül az említett bíróság úgy véli, hogy ha megállapítható, hogy nem áll fenn a kiutasításnak a 2008/115 irányelv 15. cikkének (4) bekezdése értelmében vett „ésszerű lehetősége”, felmerül az a kérdés, hogy e rendelkezésnek megfelelően el kell-e rendelni S. Kadzoev haladéktalan szabadon bocsátását.
- 30 Ezek azok a körülmények, amelyek között az Administrativen sad Sofia-grad úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a [...] 2008/115 [...] irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdését, hogy:

- a) amennyiben a tagállam joga ezen irányelv követelményeinek átültetése előtt nem írt elő sem maximális határidőt, sem meghosszabbítási okot az őrizetre vonatkozóan, továbbá az átültetés alkalmával az új rendelkezéseket nem visszamenőlegesen léptették hatályba, az említett irányelv ezen követelményei

csak a tagállam nemzeti jogába való átültetésüktől kezdődően alkalmazandók, és a határidő is ezen időponttól kezd el telni?

- b) amennyiben a tagállam nemzeti szabályozása lehetővé teszi, a kitoloncolás céljából idegenrendészeti fogdában foganatosított őrizetre vonatkozó, az irányelv értelmében vett őrizeti határidőbe nem számít bele az az időtartam, amely alatt a [...] kitoloncolási határozat végrehajtását kifejezett rendelkezés alapján, a harmadik állam állampolgára által menedékjog megadására irányulóan indított eljárás lefolytatása miatt felfüggesztették, holott ezen eljárás időtartama alatt továbbra is ugyanabban az idegenrendészeti fogdában tartózkodott?
- 2) Úgy kell-e értelmezni a [...] 2008/115 [...] irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdését, hogy – amennyiben a harmadik állam állampolgára nem rendelkezik érvényes személyazonosító okmánnyal és emiatt személyazonossága kétséges, nem rendelkezik megélhetési eszközzel, vagy erőszakosan viselkedik – a kitoloncolás céljából idegenrendészeti fogdában foganatosított őrizetre vonatkozó, az irányelv értelmében vett őrizeti határidőkbe nem számít bele az az időtartam, amely alatt a [...] kitoloncolási határozat végrehajtását kifejezett rendelkezés alapján felfüggesztették azért, mert az említett határozattal szemben bírósági jogorvoslati eljárás volt folyamatban, holott ezen eljárás időtartama alatt továbbra is ugyanabban az idegenrendészeti fogdában tartózkodott?
- 3) Úgy kell-e értelmezni a [...] 2008/115 [...] irányelv 15. cikkének (4) bekezdését, hogy nincs ésszerű lehetőség a kitoloncolásra, amennyiben:
- a) az őrizet bíróság általi felülvizsgálata időpontjáig az az állam, amelynek az érintett állampolgára, megtagadja, hogy visszatérése céljából úti okmányt állítson ki részére, és az említett időpontig a tagállam hatóságai által erre vonatkozóan tett erőfeszítések ellenére sem jött létre az érintett befogadására irányuló megállapodás harmadik országgal?

- b) az őrizet bíróság általi felülvizsgálata időpontjáig visszafogadási megállapodás létezett az Európai Unió és azon állam között, amelynek az érintett állampolgára, de új bizonyítékok – jelesül az érintett születési anyakönyvi kivonata – miatt a tagállam nem hivatkozott az említett megállapodás rendelkezéseire, feltéve hogy az érintett nem kíván visszatérni?
- c) az őrizeti időszak meghosszabbításának a [2008/115] irányelv 15. cikkének (6) bekezdésében szereplő határidejét kimerítették, és az [érintett] őrizet[ének] bíróság általi, az említett irányelv 15. cikke (6) bekezdésének b) pontja alapján történő felülvizsgálata időpontjáig nem jött létre visszafogadási megállapodás harmadik országgal?
- 4) Úgy kell-e értelmezni a [...] 2008/115 [...] irányelv 15. cikkének (4) és (6) bekezdését, hogy amennyiben a harmadik ország állampolgárának kitoloncolása céljából foganatosított őrizet felülvizsgálatakor azt állapítják meg, hogy kitoloncolásának már nincs ésszerű oka, és az őrizet meghosszabbításának lehetőségét kimerítették, akkor:
- a) mégsem kell elrendelni haladéktalan szabadon bocsátását, ha a következő feltételek együttesen fennállnak: az érintett az érvényességi időtől függetlenül nem rendelkezik érvényes személyazonosító okmánnyal, és így személyazonossága kétséges, erőszakosan viselkedik, nincs semmilyen megélhetési eszköze, és nincs olyan harmadik személy, aki vállalná, hogy biztosítja megélhetését?
- b) a szabadon bocsátásról szóló határozat meghozatalakor meg kell e vizsgálni, hogy a harmadik ország állampolgára a tagállam nemzeti jogi rendelkezéseinek megfelelően rendelkezik e a tagállam területén tartózkodáshoz szükséges eszközökkel, valamint olyan lakcímmel, amelyen tartózkodhat?"

A sürgősségi eljárásról

- 31 Az Administrativen sad Sofia-grad azt kérte, hogy a Bíróság az eljárási szabályzat 104b. cikke szerinti sürgősségi eljárásban tárgyalja a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet.
- 32 A kérdést előterjesztő bíróság e kérelem indokolására azzal érvelt, hogy az ügyben az a kérdés merül fel, hogy vajon meg kell hosszabbítani S. Kadzoev őrizetét vagy őt az idegenrendészeti fogdából szabadon kell bocsátani. E személy helyzetére tekintettel az említett bíróság arra mutatott rá, hogy nem lenne jó az eljárást hosszú időre felfüggeszteni.
- 33 A főtanácsnok meghallgatását követően a Bíróság második tanácsa helyt adott a kérdést előterjesztő bíróság azon kérelmének, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet sürgősségi eljárásban bírálja el, és az ügyet utalja a nagytanács elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdés a) pontjáról

- 34 Első kérdésének a) pontját illetően a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy úgy kell-e értelmezni a 2008/115 irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdését, hogy az ott szereplő maximális őrizeti időtartamba bele kell számítani az irányelv rendszerének hatálybalépése előtt őrizetben töltött időtartamot is.

- 35 Meg kell állapítani, hogy a 2008/115 irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdése meghatározza a kitoloncolás céljából fogatosított őrizet maximális időtartamát.
- 36 Ha a 2008/115 irányelv rendszerének hatálybalépése előtt őrizetben töltött időszakot nem számítanánk bele az őrizet maximális időtartamába, akkor az S. Kadzoevvel azonos helyzetben lévő személyek őrizete meghaladhatná az ezen irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdésében szereplő maximális határidőket.
- 37 Ez nem lenne összeegyeztethető a 2008/115 irányelv említett rendelkezéseinek céljával, vagyis annak garantálásával, hogy a kitoloncolás céljából fogatosított őrizet semmiképpen ne haladja meg a 18 hónapot.
- 38 A 2008/115 irányelv (5) és (6) bekezdése végeredményben haladéktalanul jövőbeli hatállyal alkalmazandó olyan helyzetekre, amelyek a korábbi szabályozás hatálya alatt jöttek létre.
- 39 Az első kérdés a) pontjára tehát azt kell válaszolni, hogy a 2008/115 irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az azokban szereplő maximális őrizeti időtartamba bele kell számítani az irányelv rendszerének hatálybalépése előtt megindított kitoloncolási eljárás keretében őrizetben töltött időszakot is.

Az első kérdés b) pontjáról

- 40 Első kérdésének b) pontját illetően a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy úgy kell-e értelmezni a 2008/115 irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdését, hogy az ott szereplő őrizeti határidőbe bele kell számítani azt az időszakot, amely alatt a kitoloncolási határozat végrehajtását a harmadik állam állampolgára által menedékjog iránt benyújtott kérelem elbírálása miatt felfüggesztették, holott az ezen kérelemre vonatkozó eljárás időtartama alatt továbbra is ugyanabban az idegenrendészeti fogdában tartózkodott.
- 41 Emlékeztetni kell arra, hogy a 2008/115 irányelv (9) preambulumbekzdése értelmében „a [...] 2005/85 [...] irányelvvel összhangban a valamely tagállamban menedékjogot kérő, harmadik országbeli állampolgár a kérelmét elutasító határozat vagy a menedékkérői minőségben való tartózkodásának jogát megszüntető határozat hatálybalépéséig nem tekintendő úgy, hogy illegálisan tartózkodik az adott tagállam területén”.
- 42 A menedékkérők befogadása minimumszabályainak megállapításáról szóló 2003. január 27-i 2003/9/EK tanácsi irányelv (HL L 31., 18. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 101. o.) 7. cikkének (1) és (3) bekezdése alapján a menedékkérők a fogadó tagállam területén vagy az e tagállam által számukra kijelölt területen belül szabadon mozoghatnak, de ha szükségesnek bizonyul, a tagállamok a nemzeti joguknak megfelelően meghatározott helyre korlátozhatják a kérelmező tartózkodását, például jogi vagy közrendi okból.
- 43 A 2003/9 irányelv 21. cikke úgy rendelkezik, hogy a tagállamok biztosítják, hogy az ezen irányelv szerinti ellátások nyújtását érintő elutasító határozatokkal, illetve a 7. cikk alapján hozott, menedékkérőket egyénileg érintő határozatokkal szemben a nemzeti jogban előírt eljárások szerint jogorvoslattal lehessen élni. Legkésőbb az utolsó fokon biztosítani kell a bírósági jogorvoslati út lehetőségét.

- 44 A 2005/85 irányelv 18. cikkének (1) bekezdése értelmében a tagállamok senkit sem tarthatnak őrizetben kizárólag azon az alapon, hogy az érintett menedéjog iránti kérelmet nyújtott be, illetve ugyanezen cikk (2) bekezdésének megfelelően menedéjogot kérő őrizetben tartása esetén a tagállamok biztosítják a gyors bírósági felülvizsgálat lehetőségét.
- 45 A 2008/115 irányelvvel szabályozott, kitoloncolás céljából fogatosított őrizet, illetve a menedéjogot kérővel szemben különösen a 2003/9 irányelv, a 2005/85 irányelv vagy a hatályos nemzeti rendelkezések alapján elrendelt őrizet tehát különböző jogi szabályozási rendszer alá tartozik.
- 46 A nemzeti bíróság feladata annak megállapítása, hogy S. Kadzoev idegenrendészeti fogdában való elhelyezése azon időszak alatt, amikor menedéjogot kérőnek minősült, megfelelt-e a menedéjogra vonatkozó közösségi és nemzeti rendelkezésekben szereplő feltételeknek.
- 47 Ha az bizonyosodna be, hogy azon eljárások keretében, amelyek S. Kadzoevnek a jelen ítélet 19. pontjában említett, menedéjog iránti kérelmei nyomán indultak, semmilyen határozatot nem hoztak az idegenrendészeti fogdában való elhelyezéséről, és így az őrizetben tartásának alapja a kitoloncolás céljából fogatosított őrizetre vonatkozó korábbi nemzeti rendszer vagy a 2008/115 irányelv rendszere volt, őrizetben tartásának azt az időszakát, amely alatt az említett menedéjogi eljárások folytak, figyelembe kellene venni a kitoloncolás céljából fogatosított őrizetnek a 2008/115 irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdésében szereplő időtartama kiszámításakor.
- 48 Következésképpen az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés b) pontjára azt kell válaszolni, hogy az az időszak, amelyet az adott személy a menedéjogot kérőkre vonatkozó nemzeti és közösségi rendelkezések alapján hozott határozat alapján töltött idegenrendészeti fogdában, nem tekinthető a 2008/115 irányelv 15. cikke értelmében vett kitoloncolás céljából fogatosított őrizetnek.

A második kérdésről

- 49 E kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy úgy kell-e értelmezni a 2008/115 irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdését, hogy a kitoloncolás céljából fogatosított őrizet időtartamába beleszámít az az időszak, amely alatt a kitoloncolási határozat végrehajtását felfüggesztették azért, mert az érintett e határozattal szemben bírósági jogorvoslati eljárást indított, amennyiben ezen eljárás időtartama alatt továbbra is idegenrendészeti fogdában tartózkodott.
- 50 E tekintetben meg kell állapítani különösen, hogy a 2008/115 irányelv 13. cikkének (1) és (2) bekezdése szerint az érintett harmadik országbeli állampolgár számára biztosítani kell a hatékony jogorvoslatához való jogot, hogy az illetékes bíróság vagy közigazgatósági hatóság, vagy pártatlan és a függetlenség biztosítékával rendelkező tagokból álló illetékes szerv előtt megtámadhassa a kiutasításhoz kapcsolódó határozatokat. E hatóságnak vagy szervnek hatáskörrel kell rendelkeznie a kiutasításhoz kapcsolódó határozatok felülvizsgálatára, különösen arra, hogy ideiglenesen felfüggeszse e határozatok végrehajtását, kivéve ha a nemzeti jog értelmében az ideiglenes felfüggesztés már érvényben van.
- 51 Márpedig sem a 2008/115 irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdése, sem ezen irányelv más rendelkezése alapján nem tekinthető úgy, hogy a kitoloncolási határozat végrehajtásának felfüggesztése esetén a kitoloncolás céljából fogatosított őrizet időtartama nem számítható bele a 15. cikk említett (5) és (6) bekezdésében meghatározott maximális őrizeti időtartamba.
- 52 Különösen azt kell megállapítani, hogy a kitoloncolási határozatnak a vele szemben megindított bírósági jogorvoslati eljárás miatt történő felfüggesztése nem szerepel az őrizet időtartama meghosszabbításának a 2008/115 irányelv 15. cikkének (6) bekezdésében felsorolt okai között.

- 53 Ennek megfelelően az érintett által a kitoloncolási határozat jogszerűségének bírósági felülvizsgálatára irányuló eljárás alatt őrizetben töltött időszakot figyelembe kell venni a 2008/115 irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdésében szereplő maximális őrizeti időtartam kiszámításakor.
- 54 Ellenkező esetben a kitoloncolás céljából foganatosított őrizet időtartama adott esetben jelentősen eltérhetne az ugyanazon tagállamon belüli, illetve az eltérő tagállamokon belüli esetek tekintetében a nemzeti bírósági eljárások sajátosságaitól és speciális körülményeitől függően, ami ellentétes lenne a 2008/115 irányelv 15. cikke (5) és (6) bekezdésének azon céljával, hogy a tagállamokban egységes maximális őrizeti időtartamot garantáljanak.
- 55 E következtetésnek nem mond ellent a bolgár kormány által hivatkozott C-19/08. sz. Petrosian-ügyben 2009. január 29-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-495. o.). Ebben ugyanis az egy harmadik ország állampolgára által a tagállamok egyikében benyújtott menedékkérelmi kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló, 2003. február 18-i 343/2003/EK tanácsi rendelet (HL L 50., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 109. o.) értelmezésére vonatkozó ügyben ugyanis a Bíróság kimondta, hogy ha a menedékkérelmi átadására irányuló eljárás keretében a megkereső tagállam jogszabályai szerint a jogorvoslatnak felfüggesztő hatálya van, az átadás végrehajtására e rendelet 20. cikke (1) bekezdésének d) pontjában meghatározott határidő folyása nem kezdődik meg már az átadási eljárás végrehajtását felfüggesztő ideiglenes bírósági határozat meghozatalától, hanem csak az eljárás megalapozottságára vonatkozó bírósági határozat meghozatalától, amely e végrehajtást már nem akadályozhatja.
- 56 A 343/2003 rendelet 20. cikke (1) bekezdése d) pontjának ezen értelmezése nem alkalmazható a 2008/115 irányelv 15. cikke (5) és (6) bekezdésének értelmezése keretében. Míg ugyanis a fent hivatkozott Petrosian-ügyben hozott ítéletben szóban forgó határidő meghatározza, hogy a megkereső tagállamnak mennyi ideje van arra, hogy a menedékkérelmet átadja a befogadására köteles tagállamnak, a 2008/115 irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdésében szereplő maximális határidők azt a célt szolgálják, hogy korlátozzák az egyén fogvatartását. Ezenfelül ez utóbbi határidők a kitoloncolás céljából foganatosított őrizetet korlátozzák, nem pedig magának a kitoloncolási eljárásnak a végrehajtását.

- 57 Következésképpen a második kérdésre azt kell válaszolni, hogy a 2008/115 irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a kitoloncolás céljából fogatosított őrizet időtartamába beleszámít az az időszak, amely alatt a kitoloncolási határozat végrehajtását felfüggesztették azért, mert az érintett e határozattal szemben bírósági jogorvoslati eljárást indított, amennyiben ezen eljárás időtartama alatt továbbra is idegenrendészeti fogdában tartózkodott.

A harmadik kérdésről

- 58 E kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság azt próbálja elérni, hogy az alapeljárás tárgyát képező ügy ténybeli elemei fényében egyértelművé váljon számára a 2008/115 irányelv 15. cikke (4) bekezdésének és különösen a „kitoloncolás ésszerű lehetősége” fogalmának értelme.

A harmadik kérdés c) pontjáról

- 59 A harmadik kérdésének c) pontját illetően a kérdést előterjesztő bíróság arra vár választ, hogy úgy kell-e értelmezni a 2008/115 irányelv 15. cikkének (4) bekezdését, hogy nincs ésszerű lehetőség a kitoloncolásra, amennyiben az őrizeti határidő meghosszabbításának ugyanezen cikk (6) bekezdésében szereplő lehetőségét kimerítették, és az érintett őrizetének bírósági felülvizsgálata időpontjáig nem jött létre visszafogadási megállapodás harmadik országgal.
- 60 Meg kell állapítani, hogy ha a 2008/115 irányelv 15. cikkének (6) bekezdésében szereplő maximális őrizeti időtartam eltelik, akkor nem merülhet fel annak a kérdése, hogy fennáll-e még az ugyanezen cikk (4) bekezdésének értelmében vett „kitoloncolás ésszerű lehetősége”. Ebben az esetben ugyanis az érintettet mindenképpen haladéktalanul szabadon kell bocsátani.

61 A 2008/115 irányelv 15. cikkének (4) bekezdése tehát csak akkor alkalmazható, ha az ezen irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdésében szereplő maximális őrizeti határidők még nem teltek el.

62 Következésképpen a harmadik kérdés c) pontjára azt kell válaszolni, hogy a 2008/115 irányelv 15. cikkének (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy nem alkalmazható, ha a 2008/115 irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdésében szereplő őrizeti határidők meghosszabbításának lehetőségét az érintett őrizete bírósági felülvizsgálatának időpontjában már kimerítették.

A harmadik kérdés a) és b) pontjáról

63 A harmadik kérdés a) és b) pontját illetően hangsúlyozni kell, hogy a 2008/115 irányelv 15. cikkének (4) bekezdése szerint az őrizet indokoltsága megszűnik, és az érintett személyt haladéktalanul szabadon kell bocsátani, amennyiben a kitoloncolásra jogi vagy egyéb megfontolások következtében már nem látszik ésszerű lehetőség.

64 Amint az a 2008/115 irányelv 15. cikkének (1) és (5) bekezdéséből is kitűnik, a valamely személy kitoloncolása céljából foganatosított őrizet csak addig tartható fenn, amíg a kitoloncolási intézkedések folynak, és kellő körültekintéssel végrehajtásra kerülnek, és az őrizet a kitoloncolás biztosításához szükséges.

65 Ahhoz, hogy fennállónak tekinthető legyen a 2008/115 irányelv 15. cikkének (4) bekezdésében szereplő „kitoloncolás ésszerű lehetősége”, arra is szükség van, hogy az őrizet jogszerűségének a nemzeti bíróság általi felülvizsgálata időpontjában úgy

tűnjön, reális lehetőség van arra, hogy a kitoloncolás az ezen irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdésében meghatározott határidőkre tekintettel biztosítható.

66 Ennek megfelelően nem áll fenn a kitoloncolás ésszerű lehetősége, ha kevéssé tűnik valószínűnek, hogy az érintettet az említett határidőkön belül befogadják egy harmadik országban.

67 Következésképpen a harmadik kérdés a) és b) pontjára azt kell válaszolni, hogy a 2008/115 irányelv 15. cikkének (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy csak a kitoloncolás ugyanezen cikk (5) és (6) bekezdésében meghatározott határidőkre tekintettel történő biztosításának reális lehetősége minősül a kitoloncolás ésszerű lehetőségének, illetve ez utóbbi nem áll fenn, ha kevéssé tűnik valószínűnek, hogy az érintettet az említett határidőkön belül befogadják egy harmadik országban.

A negyedik kérdésről

68 E kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2008/115 irányelv 15. cikkének (4) és (6) bekezdése lehetővé teszi-e, hogy az ezen irányelvben szereplő maximális őrizeti időtartam eltelte esetén se bocsássák haladéktalanul szabadon az érintettet azért, mert nincsenek érvényes okmányai, erőszakosan viselkedik, és sem saját megélhetési eszközökkel, sem pedig lakóhellyel vagy a tagállam által e célból nyújtott eszközzel nem rendelkezik.

69 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy – amint az különösen a jelen ítélet 37., 54. és 61. pontjából is kiderül – a 2008/115 irányelv 15. cikkének (6) bekezdése semmilyen körülmények között nem teszi lehetővé az e rendelkezésben meghatározott maximális határidők túllépését.

70 A 2008/115 irányelv nem lehet alapja annak a lehetőségnek, hogy valamely személyt közrendi vagy közbiztonsági okból őrizetbe helyeznek. Következésképpen önmagában a kérdést előterjesztő bíróság által felhozott körülmények egyike sem lehet az ezen irányelv rendelkezései értelmében vett őrizeti ok.

71 Ebből következően a negyedik kérdésre azt kell válaszolni, hogy a 2008/115 irányelv 15. cikkének (4) és (6) bekezdését úgy kell értelmezni, mint amelyek nem teszik lehetővé, hogy az ezen irányelvben szereplő maximális őrizeti időtartam eltelte esetén se bocsássák haladéktalanul szabadon az érintettet azért, mert nincsenek érvényes okmányai, erőszakosan viselkedik, és sem saját megélhetési eszközökkel, sem pedig lakóhellyel vagy a tagállam által e célból nyújtott eszközzel nem rendelkezik.

A költségekről

72 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

- 1) A harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv**

15. cikkének (5) és (6) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az azokban szereplő maximális őrizeti időtartamba bele kell számítani az irányelv rendszerének hatálybalépése előtt megindított kitoloncolási eljárás keretében őrizetben töltött időszakot is.

- 2) Az az időszak, amelyet az adott személy a menedékjogot kérőkre vonatkozó nemzeti és közösségi rendelkezések alkalmazásában hozott határozat alapján töltött idegenrendészeti fogdában, nem tekinthető a 2008/115 irányelv 15. cikke értelmében vett kitoloncolás céljából foganatosított őrizetnek.
- 3) A 2008/115 irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a kitoloncolás céljából foganatosított őrizet időtartamába beleszámít az az időszak, amely alatt a kitoloncolási határozat végrehajtását felfüggesztették azért, mert az érintett e határozattal szemben bírósági jogorvoslati eljárást indított, amennyiben ezen eljárás időtartama alatt továbbra is idegenrendészeti fogdában tartózkodott.
- 4) A 2008/115 irányelv 15. cikkének (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az nem alkalmazható, ha a 2008/115 irányelv 15. cikkének (6) bekezdésében szereplő őrizeti határidők meghosszabbításának lehetőségét az érintett őrizete bírósági felülvizsgálatának időpontjában már kimerítették.
- 5) A 2008/115 irányelv 15. cikkének (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy csak a kitoloncolás ugyanezen cikk (5) és (6) bekezdésében meghatározott határidőkre tekintettel történő biztosításának reális lehetősége minősül a kitoloncolás ésszerű lehetőségének, illetve ez utóbbi nem áll fenn, ha kevésbé tűnik valószínűnek, hogy az érintettet az említett határidőkön belül befogadják egy harmadik országban.

- 6) A 2008/115 irányelv 15. cikkének (4) és (6) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy nem teszik lehetővé, hogy az ezen irányelvben szereplő maximális őrizeti időtartam eltelte esetén se bocsássák haladéktalanul szabadon az érintettet azért, mert nincsenek érvényes okmányai, erőszakosan viselkedik, és sem saját megélhetési eszközökkel, sem pedig lakóhellyel vagy a tagállam által e célból nyújtott eszközökkel nem rendelkezik.**

Aláírások